

Ilustrirani **Slovenec**

Leto IV

Tedenska priloga »Slovenca« (št. 281) z dne 8. XII. 1928

Štev. 50

Božidar Jakac: Beduin iz Sahare

(Glej članek na strani 396 in 397.)

Na levi:

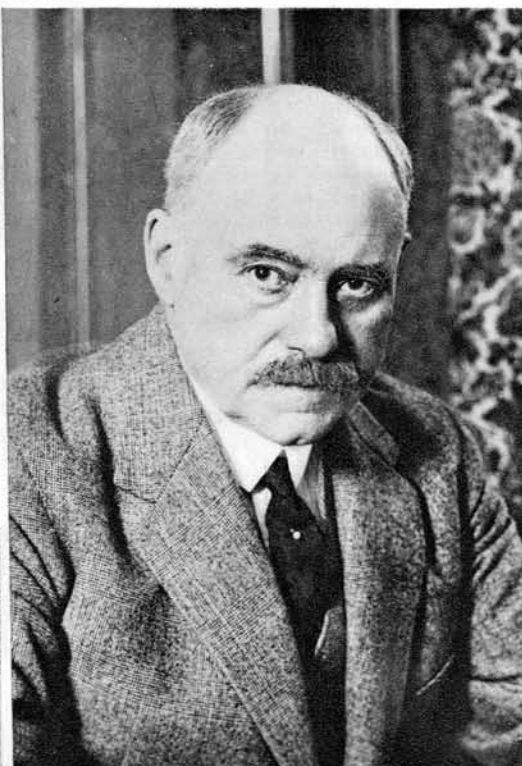
Proslava desetletnice republike Latvija

Te dni nismo obhajali samo Jugoslovani in Čehoslovaki desetletnice obstoja svoje države, temveč so slavili isto tudi Poljaki in razne države ob Baltiškem morju. Naša slika nam kaže tozadevno proslavo Latvijcev v glavnem mestu Riga. Latviški državni predsednik Semgals pregleduje v spremstvu članov vlade in poveljnika konjenice latviške čete, zbrane k paradi.

Spodaj:

Kronanje japonskega cesarja

Dne 10. novembra t. l. se je vršilo v starem japonskem mestu Kyoto slovesno kronanje mikada. Svečanosti so se pričele že v Tokiu in so se seveda nadaljevale nato v Kyotu. Naša slika nam kaže mikadovo kočijo na poti s kolodvora v Kyotu v slovesno okrašeno mesto. Na sliki je lepo videti tudi eleganco vhodnih stolpičev, ki jih postavljajo namesto slavalokov.

Herman Sudermann

znameniti nemški dramatik, ki je umrl pred kratkim, star 71 let. Njegova dela, kakor »Čast«, »Domovina«, »Gospa skrb« itd. so igrali z velikimi uspehi po vseh svetovnih odrih. Nekaj časa je bil Sudermann pravi pravecati modni avtor za največje odre in njegove družabne drame so doživljale ogromne uspehe. Tudi ljubljansko gledališče je že igralo več njegovih del.

Na levi:

Strašna nesreča na morju

Dne 12. p. m. se je potopil blizu severnoameriške obale velik prekoceanski parnik »Vestris«. Mnogi dolže te nesreče kapitana, ki ni odredil pravočasno vseh potrebnih varnostnih ukrepov, temveč šele na odločno zahtevo številnih potnikov. Utonilo je nad 100 potnikov, druge so pa rešile razne ladje, ki so prihitele na radiobrzajavne klice na pomoč takoj na lice nesreče. Posebno se je pri reševanju odlikoval nemški parnik »Bremen«. Škoda znaša več milijonov dolarjev. Naša slika nam kaže množico, ki čaka na rešene potnike ob prihodu parnika »Bremen« v Newyork.

Leopold Kemperle

urednik »Goriške Straže«, glasila 400.000 goriških Slovencev, ki so jo fašistične oblasti 17. p. m. ustavile; urednika pa zaprle, kljub temu, da so morali vzrok zapora šele podtakniti.

S pogajanj za trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Češkoslovaško

Delegati obeh držav, ki so vodili meseca oktobra in prvo polovico novembra medsebojna pogajanja. Njih delo je zaključil podpis nekake okvirne pogodbe, dočim so bila pogajanja glede podrobnosti odložena za poznejši čas.

Slovenska dijaška zveza

Od svoje ustanovitve l. 1906. je SDZ dobila z reorganizacijo l. 1927. značaj edine matice organiziranega slov. kat. dijaštva. V njej je vključeno 5 akademskih, 2 bogoslovski in 9 srednješolskih, skupno 16 kat. slov. študentskih organizacij s skupno čez 1400 člani in članicami. Za oblikovanje novih generacij katol. sloven. izobraženstva prireja redne srednješolske tečaje in počitniška zborovanja dijaštva. Izdaja svoj »Dijaški koledar« in mesečnik »Raste«, verno zrelo snovanja nove slov. kat. dijaške mladine. SDZ je redna članica medn. štud. unije »Pax Romana« (sedež v Fribourgu v Švici) in je tako važen činitelj doma in v inozemstvu ter vredna pozornosti vse naše javnosti. — Naša slika nam kaže letošnje predsedstvo SDZ; od leve na desno stoje: J. Kos (blagajnik), B. Lavričeva (III. podpreds.), A. Hribovšek (I. podpred.), Niko Kuret (predsednik), E. Bojc (II. podpreds.), M. Wraber (tajnik) in M. Avsenak, urednik »Rastie«.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Kenk Roman
(* 1898), zoolog.

Kelemina Jakob
(* 1882), germanist.

Kambič Mihael
(* 1887), slikar.

Sačarska pokrajina — Na desni: Oaza Nefta

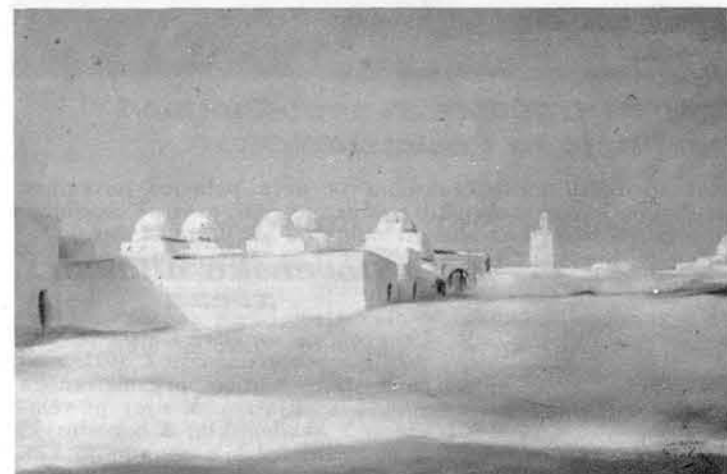
B. Jakac: Moja

Iz mračnih, deževnih aprilskih dni l. 1928, sem zbežal preko solnčne Italije na francosko rivijero v Cannes in od tod v Marseille, odkoder sem 2. maja ob solnčnem zatonu odplul z velikim parnikom »Gouverneur Général Grévy« tja doli na jug v domovino žgočega solca in globokih neskončnih moči, v — Afriko.

Eno noč, en dan in še eno noč smo se gugali na valovih Sredozemskega morja. Ko pa je zarja dramila jutro, smo v dalji spoznali zemljo in v vzhajajočem solncu so zablestela bela mesta črne Afrike.

Spomnil sem se vzhajajočega dehtenja, ki me je obšlo, ko sem prvič — pred tremi leti — zagledal obal in čudno mi je bilo pri srcu. Prihajal sem kot znanec. Vračal sem se kot od včeraj. In res — srečal sem ljudi kot takrat in bili so mi prijatelji.

Tunis »beli plašč prorokov« kot ga imenujejo Arabci, je veliko obmorsko trgovsko mesto, ki šteje 200.000 prebivalcev. Evropski del mesta se ponaša s krasnimi, širokimi avenijami in ima popolnoma pariški videz. Svet zase pa je arabski del: staro, obzidano mesto Medina. Tu vrvi življenje v pestrih barvah v

Mesto Kairuan

še bolj pestrih »suki« t. j. pokritih trgovskih ulicah, ki je vsaka svoji obrti posvečena. Po južnih sadežih dišečih tesnih in ulicah.

Po ugodnem naključju me je bogat Arabec povabil na svoj dom, kjer sem v bajno lepi palači slikal odkrite haremske lepote. Le žal, da je moralo ostati vse za obzidjem. Kolonade, fajanse, vodometi in bogate pestre obleke kot v tisoč in eni noči.

Od tod sem se napotil v Kairuan na arabski narodni praznik. Mesto leži sredi puščave. »Belo mesto sto kupol« je bilo svečano okrašeno in se razživljalo v vrenju in kipenju pisanih množic iz cele dežele in še iz centralne Sahare.

Saj pa je to mesto sveto — »Meka mahreba« (zapadni islam).

Ponosita velika mošeja Sidi Okba s svojim prostranim dvorom, obrobjenim z dvojnimi vitkimi stebri in z masivnim, monumentalnim trodelnim minaretom, je mogočno kraljevala nad silnim, dolгим nazobčenim obzidjem, kjer so se vrstile zastave in se gnetli gledalci. Pod njim pa so se zgrinjale nepregledne množice, ki so prišle na največjo slovesnost v letu, na bojne tekme najizurjenjših jahačev iz vseh delov Tunizije, v bogatih, pestrih oblačilih, na »Fantasio«.

Ko je stopil na tribuno na skali guverner, je dal top znamenje in že se je v oblaku prahu iz male vzpetosti pripodila tolpa pestrih jezdecov v tisoč barvah, ki jih je solnce še postotterilo. Čudno skovikanje žen okrog in na obzidju je spremljalo divjanje in streljanje. Sledile so razvratne akrobacije posameznikov, s presenetljivim videzom so odigrali napad na karavano. A že se je nagnilo solnce v zaton, ko so zaključili igre. Tisočere množice so razvnete valovale nazaj v mesto. Tu pa so nas čakala spet nova presenečenja. V mošeji Abd el Kader je bila bogata razstava preprog. Na strehi so čepele žene kot črni in beli golobi. Pričela se je seansa islamske fakirske sekte Aissanas. Med divjim ritmom petja in bobnanja so si nabadali dolge osti, požirali žive žabe, škorpione, črepine in žeblje, viseli čez ostrine mečev...

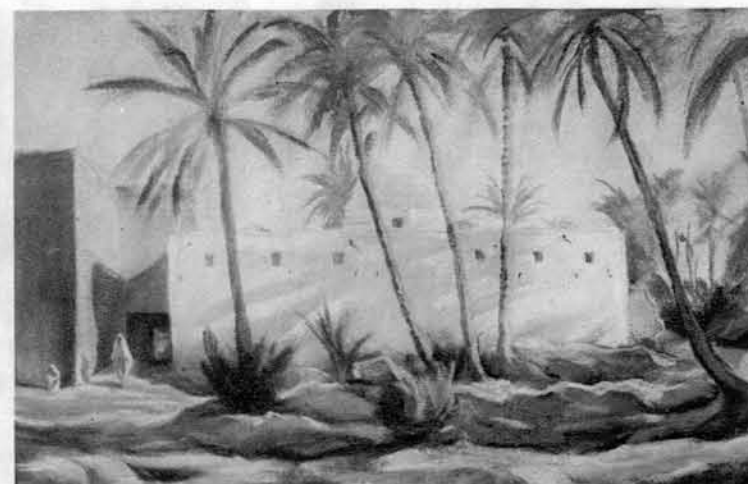
Zvečer pa so tekmoval najizbranejši tuniške plesalke, prepevaje nežne in divje razžar-

V oazi Tozeur

Mesto Sidi-bu-Said pri Kartagini

Marabu (= grobnica) v oazi Tozeur

K umetnostni razstavi B. Jakca, ki se otvori

poč po Afriki

jene ljubavne pesmi. Ko sem odhajal se je že globoka, neskončna noč razgrinjala čez belo mesto. Še enkrat sem bil tu, toda v dneh samote in tišine. Potem pa sem se odpravil proti jugu preko izsušenega gorovja, preko neizmernih puščav, kjer je paleča vročina izsrkala vse življenje, tja do poslednje železniške postaje v Sahari, v Tozeur sredi obširne krasne oaze ob nepreglednem suhem, slanem jezeru »Šot el dzerit«.

Slikal sem v neznosni vročini od jutra do noči, 47°—49° v senci je izsuševalo pot z obraza in telesa. Sam ali pa v spremstvu spahija sem blodil po pesku in po palmovem gozdu.

Nekaj Evropecev, vse drugo sami Arabci in Kabili, celo Tuaregi pridejo tuptam iz divjega Hoggarja.

Nekega dne me je avto potegnil preko krajev peščenih pust in fate morgane v Nefto, zadnje veliko oazo pred neskončnostjo peščenega oceana.

Tu sem našel svet najčudovitejše barvne lepote. Mali bazen se imenuje »veliko jezero«. Voda je tu bogastvo, življenje, vse. Samum preti, napada, divja, ruši, rjove, besni, hoteč uničiti vse, česar ni zapeljala fata morgana — »mirage«. Žal, da sem utegnil ostati tu samo štiri ure. Na vso moč sem delal, kljub silni vročini, samo, da bi ohranil na papirju silno doživetje te zadnjih dneh meseca junija in bil sem že poslednji tujec.

Vrnil sem se v Tozeur, kjer sem že prvo uro po naključju slišal — slovensko govorico, našel dobrih prijateljev in romarjev puščave. V čudovitih puščavskih nočeh, posejanih z velikimi, bleščečimi dragulji na nebu, je odmeval ritem derbuke (bobna) in lahno utripanje beduinske pesmi. V daljavi so lajali kabilski psi s čudno suhotnim glasom.

V prostranstvo zvezdne noči je zazvenela visoka, monotona pesem mujezina: »Allahu akbar aškadu Allah ilaha il Allah u aškadu anna Mohammeda rasul Allah.« (»Bog je velik, ni pa boga izven Alaha in Mohamed je njegov prerok.«) Nikoli ne bom pozabil teh večnostnih noči, teh večernih zgodb žarenj nad puščavo med palmami.

Po enajstdnevem mrzličnem delu sem zapustil Tozeur in drveči vlak me je preko Gafse odpeljal spet k morju. Ustavil sem se v obmorskem mestu Sfaksu, v stari trgovski, arhitektonsko izredno zanimivi postojanki, z biblično lepim, nenavadno visokim nazobčenim obzidjem. Od tu sem krenil še enkrat proti jugu do zadnje postaje obmorske linije, v oazo Gabes v mali Sirti. Srečaval sem stare znance. Stregel mi je še isti Arabec kot nekdanj. Temperatura je padla na 36° v senci. Mesto je zgrajeno na razvalinah stare utrdbe. Bil sem že utrujen in od vseh naporov skoro bolan, zato sem nekaj dni počival ter se predaval gledanju neugnanega življenja morja, ki je prav tu pred davnimi tisočletji zalilo bajeslovno mesto Atlantis. Spomladi jih je to odkritje presenetilo, jeseni so začeli z izkopavanjem. Nato sem se vrnil preko Sfaksa—El Džema—Suse—v Tunis. Še dva tedna sem bival tu. Obiskal sem bližnjo Kartagino — feničanski Kart-Hadžat — groblje tega nekdanj tako ogromnega mesta. Še danes so ceste dobesedno posejane s kamenčki iz mozaikov. Le še ostanki templjev, stebrov, gledališča, cirka... vse te nekoč silne spomenike človeške tvornosti prerašča osat, beduinka pase velbloda in stika za starim denarjem. Na hribu Birsu kraljuje ogromna katedrala sv. Louisja, dom belih očetov kardinala Lavergerieja.

Križi se sveti nad razvalinami in zbor pobožnih pesmi odmeva — vsenaokrog morje islama — polumesec.

»Fantazija«, t. j. arabska bojna igra

prihodnjo nedeljo v Jakopičevem paviljonu.

Na levi: Arabke na streši — Dečer v puščavi

Ulica v Tunizu

Jutro v oazi

Na trgu Bab Salka v Tunizu

V tovarni za filme

Film postaja polagoma prava pravcata velesila, saj je že danes stalna duševna hrana milijonov in milijonov. Ponekod je še danes proti filmu jako oster odpor. Ta odpor je jako razumljiv, če pogledamo program velike večine naših kinogledišč, toda prav tako bi pomenjal film lahko ogromni kulturni činitelj, če bi se znalo to čudevito iznajdbo prav uporabljati. Pa o tem prihodnjič.

Filmska industrija zaposluje že danes tisoče in desetisoče oseb. Eno največjih takih podjetij je

Pogled na skladišče in manjše ateljeje filmskega velepodjetja Ufa v Neubabelsbergu pri Berlinu

Spodaj:
V fotografskih prostorih Ufe
del štirikratnega razvijalnega stroja.

»Ufa«, ki ima svoje ogromne ateljeje v Neubabelsbergu pri Berlinu.

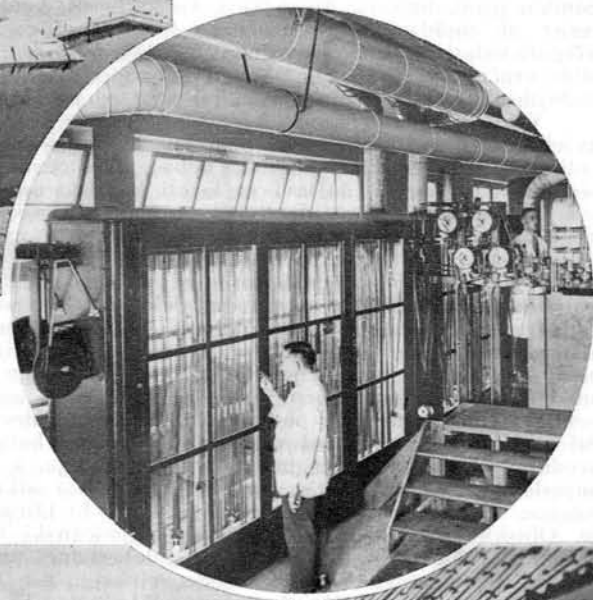
Ateljeji »Ufe« pokrivajo 455.000 kvadratnih metrov, na katerih stoji 55 velikih stavb, 15.000 km² asfaltiranih cest, 3500 m železniškega tira itd., itd. Elektrarne podjetja bi zadostovale za vso Ljubljano, vsak atelje je pa čudo zase. V teh zgradbah so morja in puščave, pragozdi in ledeniki, indijanske vasi in Londoni, Parizi, Carigradi, egiptovske piramide in velikomestne veletrgovine, vse iz samih kulis, ki so v slučaju potrebe prepleskane in preurejene v par urah. In v njih vre in vrvi od jutra do večera. Na stotine filmskih umetnikov, režiserjev, pomožnih delavcev, tehničnih strokovnjakov ima tu skušnjo za filmske nastope ali se pa vrše že redna snemanja filmov. Po dvakrat, trikrat, petkrat posname operater isti nastop, dokler ni popolnoma dovršen in goden za svet. V drugih ateljejih so zopet celi živalski vrtovi, ogromne množine kletk in akvarijev, kjer posnemajo operaterji slike iz narave.

Potem slede seveda cele palače za razne delavnice, skladišča za pohištva in razno drugo opravo, garderobe, razvijanje in fabrikacijo filmov itd. itd.

Nov, velezanimiv svet zase.

Pogled na del kulisnih zgradb filmskega velepodjetja Ufa v Neubabelsbergu

Spodaj:
Iz kulis postavljeni del mesta Ufe v Neubabelsbergu

Franc Toplak

biserni mašnik pri Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji ter daleč naokrog znani zvezdoslovec in lingvist, čigar 25 letnico smrti so obhajali tamošnji farani 6. p. m. (rojen je bil 2. oktobra 1818.).

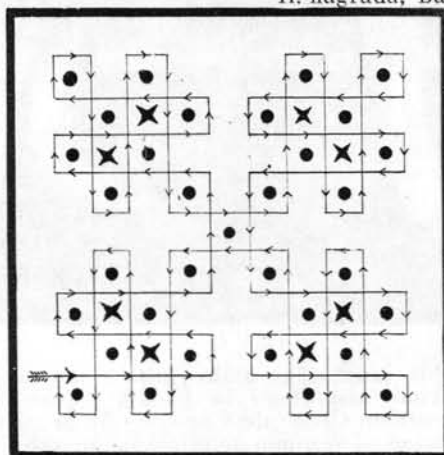
Iz življenja naših ameriških rojakov

Sprevod slovenskih Prekmurcev v Chicagi ob priliki proslave 10 letnice njih karitativnega društva »Sv. Križ«.

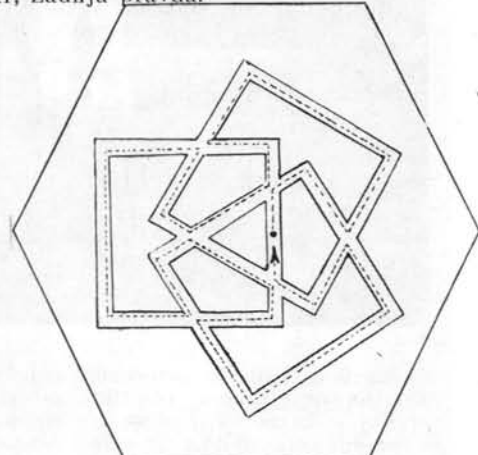
Legenda k današnji uganki: številke v okvirih ali polokvirih pomenijo črke in značijo: 1. evropska država, 2. industrijska panoga, 3. geografski pripomoček, 4. dobro delo, 5. dve dolžinski mere, 6. odpadnik, 7. vasica v ljubljanski okolici, 8. geometrijska oblika, 9. žensko krstno ime, 10. dva ognjenika, 11. starejši izraz za denarsko enoto, 12. številčna označba, 13. praprot in listje. Vse prve črkečitane od zgoraj navzdol in zatem pete črke povedo ime slov. pesnika in njegovo delo. — I. nagrada: Trunk, Amerika in Amerikanci; II. nagrada, Baar, Zadnja pravda.

ŠIFRIRANA ŠTEVILČNA UGANKA

	I.	V.
1.	[1] [1] [3] [1] [3] [1]	
2.	[3] [2] [2] [1] [3] [1] [1] [3] [1]	
3.	[1] [1] [1] [1] [1]	
4.	[3] [1] [1] [1] [1] [1] [1] [1]	
5.	[3] [1] [1] [1] [2] [3] [1] [1]	
6.	[2] [1] [1] [1] [3] [1] [3] [1]	
7.	[3] [2] [2] [3] [1] [3]	
8.	[3] [1] [1] [2] [1] [1]	
9.	[2] [2] [3] [1] [1]	
10.	[3] [1] [3] [1] [3] [3] [1] [2] [3]	
11.	[3] [1] [2] [3] [1] [2]	
12.	[3] [2] [3] [1] [3] [3]	
13.	[3] [1] [1] [1] [1] [1] [2] [1]	

Rešitev uganke št. 47. Uganko v »Il. Slovincu« št. 47 je rešilo 57 reševalcev. Za I. nagrado je bil izžreban A. Hočevnar, Grosuplje, za II. pa Jernej Jeraj, Vodice. Pravilnih rešitev je več. Najlepšo prinašamo.

Rešitev uganke št. 48. Uganko v »Il. Slovincu« št. 48 je rešilo 193 reševalcev. Za I. nagrado je bil izžreban J. Kobal, dijak v Ljubljani in za II. Mihaela Hvala, št. Rupert na Dolenjskem. Pravilnih rešitev je več. Priobčujemo najlepšo.

Sergej Mincllov:

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

X. poglavje.

Sredi gore se razvirajo in združujejo v rečice, šumijo in skačejo v slapovih, dokler se njih moči ne razmahnejo in zberejo v grozeče hudournike, ki obračajo kamenje, se penijo, zagrinjajo strugo v mavrične brzice.

V višavju so čuda prirode nešteta, a vendar tudi nižavje vzdržuje popotnikovo stremljenje v stalni napetosti. V tajgi ni ptic-pevk, a namesto njih poje in se veseli človeško srce. Usta sama ponavljajo staro pobožno pesem »O lepa mati puščava!«³ Nate so mislili, o tajga, ljudje, ko so spesnili to molitev! Po tvojih gorah so s pesmijo molili Boga!

³ Ljudska starinska pesem o Alekseju, božjem človeku (Iosafu) pripoveduje o carjeviču, ki je od prestola pobegnil v puščavo. Kaže baje poleg vpliva življenja svetnikov sledove povesti o Buddhi.

XI. poglavje.

Zvečer, vendar pa še pred solnčnim zahodom, se je ustavila karavana za nočišče. Vodnika sta izbrala prostor blizu studenca, kjer je rastla gosta, za konje bolj pripravna trava. Odvzela sta konjem tovor in sedla, pa vso prtljago zložila na kup pod veliko cedro. Konjem so zvezali noge in jih spustili na pašo.

Tik pod cedro so zakurili, pristavili vodo za čaj in pripravljali večerjo. Stemnilo se je, kakor bi pihnil. Ponoči je postalo dokaj hladno. Vsi so zlezli pod cedro, bližje k ognju in se zleknili po mahoviti preprogi. Tam je bilo toplo in zložno. Tudi lovci prenočijo vedno pod cedro; dež človeku pod temi vejami ne more do živega.

Vedenej Savič se je spomnil doh in kožuhov, ki jih je, žal, pustil v Minusinskem. Joj, kako bi zdaj prav prišli!

Ko so povečerjali, so postlali podsedlice, se zavili na tesno v plašče in legli okoli ognja. Čuvati ni bilo treba; zanašali so se na pse. Utrujeni sli so od kraja trdno zaspali, a niso dolgo ležali. Kmalu so se pričeli obračati: zdaj eden, zdaj drugi je nastavljal ognju prsi ali hrbet. Preveč jih je grizel mraz!

Na prvi sliki je princesna obleka iz črne težke svile (taft) z motno rožnatim ovrtnikom, obšitimi sabljaškimi manšetami in širokim pasom. Spredaj je razporek, podložen z motno rožnato Crepe de Chine. — Na drugi je popoldanska obleka iz crepe Marocaine z vezanim ovrtnikom in sabljaškimi manšetami. — Na tretji je obleka za čajanke iz novorodečega crepe satina z zvončastim volantom, ki se ob eni strani dviga do pasu.

Prekrasen je model večerne enostavne, zelo elegantne obleke brez rokavov; krilo je obilo nagubano, zvončaste oblike, ob straneh podaljšano; bluzasti zgornji del se zaključuje s šopkom vrtnic. Lep je tudi nakit in moderni čevlji.

Kaj je prava eleganca?

Dve vrsti elegancije sta: resnična, solidna eleganca, ki ob vseh modnih izpremembah varuje dostojnost in odličnost — in pa popačena eleganca, ki ljubi modne skrajnosti, prezira dostojnost in izziva kritiko. Njiju pojav je sicer vzporeden, a nezdružljiv. Večinoma prevladuje druga; odličen okus je pač izjema.

Z okrasjem preobložena, dostojnost žaleča obleka ne daje prave elegancije. Tudi sedanja, posebno spredaj visoko spodrecana obleka spada k eleganci druge vrste.

Vendar pa današnja moda daje dovolj svobode tudi najodličnejšemu okusu.

Grigorij je zlezal z glavo pod plašč in se zvil v klobčič. Od ene strani je bilo prav toplo, prijetno, dočim je drugi bok zmrzoval kakor na ledu. Če se je obrnil, pa je bilo za nekaj časa spet dobro. Četrte ure pozneje se je moral zopet zasukati in pogreti. Slednjič se je Grigorij naveličal, sedel in pogledal ven izpod plašča. Videl je, da čepi prav tako na drugi strani grmade zaspan in razcefran Nilka. Tudi tega ni pustil hlad pri miru. Noč pa je bila mesečna, svetla... nič se ni ganilo. Še studenec je manj žuborel, kakor da je tudi on zaspan.

Zdaj je prvič videl Grigorij, kako nastane megla. Kar na mah, brez vsakega vzroka, človeški bežni misli slično, je nastal na zemlji rahel madež — bil je kvečjemu kakor dlan velik. Neslišno, nevidno se je stegnil v curek navzgor. Izpod vsakega grma so splezale kakor prozorne roke take kače. Vedno več in več je bilo teh meglenih curkov. Zdaj so že bili kakor z meglo politi vsi, ki so na tleh ležali. Zdelo se je, da se dvigajo iz teles breztelesne duše... sklanjale so se druga k drugi, se dvigale in zibale, dasi ni bilo nobenega vetra... Samo k cedram in jelkam

se niso upale blizu, kakor da bi se bale, da jih strgajo igle v kose.

— Nikar ne bulji tako oči! Bogve kakšne strahove lahko boš videl! — je dejal Nilka. — Hajdi, raznetiva rajši ogenj!

Fanta sta nanosila vej, jih vrgla na grmado in zopet legla na svoj prostor. Zdaj sta bila že pametnejša. Obrnila sta k ognju noge, kakor sta ležala tudi vodnika. Tako je bilo veliko bolj pripravno in toplo.

Še se ni zdánilo, pa je že švignila siva senca in se spustila na cedro poleg spečih. Nič ne poje ta ptiček, samo stoka in toži. Pi-i-k... Pi-i-k! — to je vse, kar zna. Vedno spremlja človeka v tajgi, se prvi zbudi in zadnji zatisne oči; noč se je že spustila, pa je še vedno slišati njegov pi-i-k. Nobenega imena nima ta čudni ptič. Ljudje pravijo, da sploh ni ptič, ampak, da tava okoli in prosi za krst nekrščenceva duša. Če jo poškopite z blagoslovljeno vodo in rečete: v imenu Očeta in Sina in svetega Duha imenujem te, duša, Ivan, če si mož, ali Marija, če si ženska, potem se izgubi ta ptič in ne bo več taval za človekom po tajgi.

(Dalje prihodnjič.)